

Proposta col·laborativa: Militants per la transformació de l'educació (Motivació i Emoció)

Autors: Joan Iniesta :joaniniesta@gmail.com
Victor Martinez :swasky@gmail.com
Diana Pardo: dianapardoq@gmail.com

Resum:

Definir l'educació emocional sembla fàcil, no? Les emocions formen part de l'ésser humà, ens han servit per sobreviure i formen part de la nostra manera d'actuar.

Les emocions no sé si poden ser lligades a les matèries, lligades als estudis. La Diana m'ha explicat un exercici per fer amb els alumnes:

"...havies de seure davant d'algú
tocant la punta de la teva sabata amb la seva. Molt aprop
i dir que t'agradava d'aquella persona. Tres coses.
Saps quin és l'esforç que has de fer?
és difícil. I sembla fàcil."

Però això és un exercici. Com podria traslladar això a una classe de geometria? No tinc ni idea.

Si féssim cas de la nostra experiència, d'allò que ens deien les nostres mares i els nostres pares per ells el coneixement només tenia un objectiu: "Estudieu, que quan sigueu grans podreu tenir una bona feina", podríem dir-lis que es van equivocar. S'han creat munts i munts de llicenciats que estan a les cues de l'atur, que ara s'han ajuntat amb aquells que van optar per posar-se a treballar a l'obra i guanyar més diners que aquells llicenciats. Certament si tenies estudis o títols podies aspirar a tenir una feina. Bona o no, no ho sé. Llavors, què hem de fer? En alguna cosa ens hem equivocat. Podríem fer com aquells que diuen que quan et despertes al matí t'has de preguntar si "Tens una bona raó per la qual avui no t'hagis de suïcidat?" Podríem dir que tenim unes bones raons per les quals els alumnes no hagin de desaparar-nos un tret?

Té cabuda l'educació emocional al tipus actual de docència que s'imparteix als centres educatius? Crisis és canvi, per tant, el canvi que hi ha cap a on ha d'anar? Hem de treballar per aconseguir un alumne integral, que treballi no només les matèries sinó també la seva identitat i la relació amb els altres i el seu lloc al món. Com s'aconsegueix? ...

Estem formats principalment en art social, projectes de treball i pedagogia crítica. La nostra formació com a docents passa per desenes de crèdits específics sobre pedagogia i art, partint gairebé sempre d'un anàlisi del món actual i la situació en la que ens trobem immersos.

Finalment vam cursar el CAP per poder expedir el certificat pertinent, però llevat de les pràctiques per a nosaltres va ser un granet d'arena més que conforma el nostre petit pilar de saber.

"Militants per la transformació de l'educació": Emocionem, com podem emocionar actualment?

Els nois i noies estan farts de sentir com són de inútils els esforços, farts de ser esquitxats per funcionaris acomodats que estan enquistats a un centre docent cobrant mensualment i expresant els seus malestars a les reunions de professors.

La realitat a l'aula és diferent depenent de quin paper es jugui, professor o alumne. Existeix una lluita constant de papers a on el poder, la dialèctica i la informació són les eines fonamentals.

Que proposem? La transversalitat, projectes més enllà de la matèria, projectes més enllà de l'aula, xarxes de comunicació i projectes col·laboratius. La desvinculació i descontextualització dels continguts que han d'estudiar els alumnes i que té com a resultat la desmotivació.

Existeix? Sí, ja existeixen, però en general es tracta de projectes que es duen a terme en un àmbit no formal. Exemples: en tenim molts, aulabierta, projectes de treball com a sistema de treball, les escoles Warldolf (privades o concertades però no públiques), el programa SAT, ...

Quin és el nostre paper? Durant la nostra formació com a docents hem rebut diferents indicacions sobre com motivar l'alumnat i quins són els punts febles dels alumnes i del sistema educatiu actualment. Aquestes indicacions variaven segons qui les anava comentant. El Curs d'Adaptació Pedagògica de l'Institut de Ciències de l'Educació de Barcelona seguia una línia de treball més tradicional que el CAP experimental de la Universitat de Belles Arts. Però no hi havia una referència al treball de l'Educació Emocional a l'aula en cap dels dos. De fet, vam ser els mateixos alumnes que vam preparar informació al respecte i que vam demandar referències envers aquest tema. Fins el punt, que a la última avaluació on ens proposaven millores i demandes per al futur màster vam especificar la necessitat de rebre informació envers l'educació emocional i els processos físics i els cicles dels estats emocionals i canvis que sofreixen els adolescents, que serà amb qui treballarem directament.

Ara ens qüestionem si és necessari intervenir al cos docent? Això es pot fer des de la formació de formadors? I qui està realitzant aquest treball? Estan qualificats? Qui pot fer aquestes consideracions?

Discutim a qui han d'estar dirigides les intervencions i els projectes, només per als alumnes o el grup classe? Es parla de formar el professor per poder formar l'alumne, però partint de la base que la formació ha de ser continua i transversal, no s'ha d'intervenir en tot el cos docent i canviar la manera d'enfocar els procediments al Departament d'Educació?

La nostra experiència durant el procés d'admissió a la borsa de treball de substitució de secundària ha estat molt llarga, impersonal i asèptica. La burocràcia ha estat present i ha dominat tot aquest procés.

Hem estat presents a les denúncies públiques sobre aquests procediments en molts àmbits, des de programes de caire públic i matinal com "Els matins de TV3", fins els blogs i xarxes socials com el sindicat ...,etc. Quin és el resultat? El silenci.

Ens hem preguntat què s'aconsegueix amb la burocràcia i els nomenaments telemàtics? Es té en compte el professorat? Quin tipus de professor es vol?

Es demana un professor que solucioni tots els problemes existents a l'aula, que sigui autoimmune als conflictes i que per la seva autoexigència sigui bàsica i el seu deure envers els altres (la comunitat i l'alumnat) sigui aparentment la de construir un món pacífic i irreal. Institucionalment els conflictes es volen fer petits i etiquetar constantment per tenir-los ben arxivats. Però donar l'esquena als problemes no és una bona solució mai. S'ha d'afrontar les situacions, viure de cara a la vida i poder tenir recursos i gestionar les emocions adequadament. Això és bàsic per treballar en un món com la docència.

Què es demana a un docent? Les oposicions són temàticament adequades? Fins a quin punt es pot arribar a aconseguir la despersonalització dels individus? Quin recurs queda?

"Los hombres nacen ignorantes, no estúpidos; son idiotizados por la educación"

Bertrand Russel.

Fins a quin punt estem visquent una situació d'oblit? Ara el docent és fàcilment substituïble, és tracta d'un element decoratiu, com els mobles de l'Ikea, un mateix es monta les classes i si tens problemes al telefon d'atenció al client et comuniquen amb el responsable. Però qui queda amb la responsabilitat a les classes? Qui ha de lluitar per romandre com un suro al mig del mar? Perquè no és fan reals les xarxes socials? Quin és l'impediment per a la nova revolució? L'Educació anomenada del tercer mileni?

Com a artistes i educadors ahora veiem les situacions diàries del món educatiu, tant a nivell d'aula com un de més institucionalitzat, de manera ben diferent a la majoria de gent. Coneixem recursos inherents al llenguatge artístic que ens proporcionen vies d'escapament i de visualització per als conflictes i centres d'interès que sorgeixen en el desenvolupament de l'activitat educativa. Amb l'art com a recurs vehicular podem donar llum on hi ha ombra, canviar allò que ens sembla possible de canviar o donar valor crític als nostres escolars. Almenys així ho volem fer.

Hem acabat els estudis recomanats i encoratjats per bons professionals de l'educació, tant formal com informal, com ens agrada anomenar-los. Pel que fa al nostre posicionament la vida diària és un constant aprendre, tot i que no sempre s'hi dona un veritable aprehentatge. És per aquest motiu que considerem conductors de l'educació a tots aquells que es visibilitzen i pretenen formar part de la comunitat educativa. No percebem gaire diferència entre el professor de ciències naturals i el publicista que submergeix la ciutat en la campanya de torn; bé, sí, el publicista almenys sap com captar l'interès amb un llenguatge actual.

Ara ens trobem en un context educatiu, però si ho féssim en un d'artístic, formalment parlant, no variàriem gaire els nostres què fers o la idiosincràsia que vehicula el nostre tarannà educatiu. Ens agrada pensar que amb l'art podem explicar el mateix que amb les paraules,

però sabem que per a aquesta fi primer haurem de fer una mica millor la feina de difusió. Segur més d'un està pensant amb les exposicions d'art contemporani que s'organitzen en alguna capsa blanca. Ho sabem, nosaltres tampoc les entenem, però a vegades són un filó que ens serviria d'excusa per abordar gran part del temari obligatori i dedicar la resta del temps a gestionar l'autoaprenentatge de la nostra comunitat educativa.

L'art ha estat un camí dins de l'expressió emocional, l'arteteràpia, que es dona com a màster per la UB i que presenta una possibilitat real i justificada científicament, és doncs una bona eina, l'art i l'assignatura de visual i plàstica per poder tractar competències i realitzar els primers lligams del professorat amb les relacions horitzontals i els projectes socials dins dels objectius del curs.

Presentar una realitat del món tal i com s'esta tractant en altres àmbits educatius, potser no formals.

És el cas dels projectes realitzats per artistes com Les Salonnieres qui expliquen de la seva experiència que no troben (o no ho creuen) possible, dur a terme projectes socials dins de l'aula. Només ho veuen factible si és puntualment per a fer intervencions en institucions i centres de caracter reglat, com ho fan elles, però tenint el seu lloc de treball i reflexió fora de l'àmbit docent.

La utopía está en el horizonte. Camino dos pasos, ella se aleja dos pasos y el horizonte se corre diez pasos más allá. ¿Entonces para que sirve la utopía? Para eso, sirve para caminar

Eduardo Galeano

Objectius:

-Reflexionar sobre la realitat a l'aula, com a docents, com alumnes i sobre la docència /formació de formadors.

-Qüestionar el tarannà del departament d'educació envers els docents de la borsa de substitució. La metodologia i la despersonalització dels individus.

-Donar veu a projectes que s'estan fent en relació al nou canvi educatiu.

-Parlar sobre la transversalitat i les relacions horitzontals dins de l'aula. Exemple: projecte [aulabierta](#).

-Parlar de la continua formació i investigació com a futurs docents. Què s'està fent i on? Projectes educatius comunitaris com a unitats didàctiques a l'aula.

-Obrir debat sobre la realitat versus la idealització de l'aula i la gestió emocional que s'ha de fer.

Exposició del treball:

Parlem de tot el que discutim, obrim moltes portes que per curiositat ens hem trobat tancades. La nostra intenció és editar un video per plasmar la realitat del docent des de diferents perspectives.

Fer un recull d'opinions envers la docència i l'educació emocional, el canvi de continguts en la docència (alumnes integrals?), la despersonalització pel que fa al departament d'educació versus el necessari treball personal i d'implicació del docent envers els alumnes. Per exemple... (d'aquesta manera demostrem la participació col·laborativa i com la xarxa social aconsegueix enriquir el nostre coneixement).

Resultats, conclusions i prospectiva:

Resultats de la nostra investigació: bàsicament l'autoconeixement i la formació continua són la base d'una bona docència sobre tot si es vol treballar l'educació emocional.

Conclusions, que hi ha molt treball a fer i que els congressos i conferències i totes les xarxes socials i grups, com el nostre blog fan possible la fluïdesa d'informació

..Com a prospectiva, doncs cada un tindrà la seva,no? el Joan i jo ens imaginem la vida retornant als orígens i recollint patates de l'hort un altre cop,no? potser donant valor a records que es senten com un eco dins del cap i que alguna vegada va ser la única manera de viure, i ara serà una opció de vida....

No tenim una conclusió sino milers de preguntes i interrogants que no tenen resposta i que ens fan pensar i ens impulsen per seguir treballant. Com diu Joan, de manera Rizomàtica.

Qüestions i/o Consideracions a debatre:

Creiem necessari obrir el camp i no només formar els docents, sino també les persones que treballen en l'administració i direcció del departament educatiu. És una manera revolucionària però no incendiària de demanar justícia i respecte i...sobretot, un reconeixement social del treball d'un docent.

El **no reconeixement** del treball exercit i la falta de suport entre els companys del cos docent és una de les causes més freqüent de burnout (cremamenta), d'esgotament emocional. Aquest fet es recull dins de qualsevol temari i explicació sobre les causes de l'esgotament emocional en qualsevol tipus d'organització.

Bibliografia:

Llibres:

Freide, Espido.(2006) Mileuristas: retrato de la generación de los mil euros. Ariel

Freire, Paulo.(2009) Pedagogía del oprimido. Siglo XXI argentina editores, S.A.

Martin, Xus.(2009) Descarados.Una pedagogia para adolescentes inadaptados. Barcelona: Ediciones Octaedro S.L.

Meirieu, Philippe. (2009) Pedagogía: el deure de resistir.

Naranjo, Claudio. (2004) Cambiar la educación para cambiar el mundo. : La Lave.

Naranjo, Claudio. (2009) Sanar la civilización.:Espanya: La Llave.

Tomlinson, Carol Ann. (2008) El aula diversificada.España: Editorial Octaedro, S.L.

On line:

Punset, Eduard. (2007)Diari AVUI,11 de setembre .Entrevista,recuperado el 28/01/2010.
http://www.eduardpunset.es/wp-content/uploads/2008/09/20070911_Avui.pdf

Curs de 30h Esgotament Emocional: el risc psicosocial en el centre docent. ICE-UB-IL3.Formació continua 2009/2010.

Videos:

Eduard Punset. Redes para la ciencia, programa nº52.Porqué más es menos.13 Enero 2010
<http://www.redesparalaciencia.com/2118/redes/2010/redes-52-por-que-mas-es-menos>

Eduard Punset. Redes para la ciencia, programa nº40.Educación emocional desde el útero materno. 5 de Octubre de 2009.

Punset, Eduard.Blog.

Necesitamos menos ideologia y mas educacion emocional;Eduard Punset 2 Marzo 2009.
recuperado 29/01/2010.

<http://www.eduardpunset.es/178/general>

Punset, Eduard.Canal smartplanet.Youtube.entrevista de Eduard Punset con el neurocientífico Antonio Damasio sobre la educación emocional.recuperado 29/01/2010.

<http://www.youtube.com/watch?v=pRC3NZIpyxQ>

Berastegi, Jon .Blog.Educacion emocional ¿Por qué? .12 de Febrero de 2007. recuperado 29/01/2010.

<http://www.blogseitb.com/inteligenciaemocional/2007/02/12/title-15/>

Projectes:

aulabierta: comunidad de aprendizaje autogestionada. recuperado 29/01/2010.
<http://aulabierta.info/faq>

La Fundició: cooperativa de servicios educativos y producción cultural. recuperado 29/01/2010.
http://www.lafundicio.net/wordpress/?page_id=2

Espacio auxiliar: tejido de redes constituido por diversas asociaciones y movimientos en búsqueda de un intercambio de intereses y experiencias. recuperado 29/01/2010.
<http://elespacioauxiliar.blogspot.com/2010/01/informacion.html>